

Motion till riksdagen 2024/25:3351

av Emma Nohrén m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra utökade och förtydligade dispensregler för exempelvis anlagda vatten samt att underlätta för vattenbruket utan att försvaga miljöskyddet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Regeringen hotar att avskaffa det svenska strandskyddet

I proposition 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg föreslår regeringen att det generella strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag ska tas bort. Det handlar alltså inte om en mindre justering eller en liten förändring av strandskyddslagstiftningen i detta avseende, utan om en radikal kursändring kamouflerad under ordet ”lättnad”; men det handlar inte om någon lättnad, utan regelverket för små sjöar och smala vatten ska helt enkelt avskaffas och därmed lagstiftningens grundläggande förbudskonstruktion. Miljöpartiet motsätter sig starkt regeringens förslag om att riva upp det generella strandskyddet och anser i övrigt att regeringens förslag om lättnader av regelverket är klumpigt utformade och riskerar att leda till oönskade, negativa konsekvenser för strandskyddets syften. Det kommer också att allvarligt försvåra våra möjligheter att uppfylla EU:s ramdirektiv för vatten, även kallat vattendirektivet. Därför yrkar vi på avslag av regeringens proposition i sin helhet. För de lättnader av regelverket som behöver genomföras yrkar vi i stället på att regeringen begär in ytterligare beredningsunderlag.

Regeringen har vid en mängd tillfällen klargjort att den proposition man nu lägger fram om att bl.a. avskaffa det generella strandskyddet vid små vatten enbart är ett första steg. Regeringen har aviserat att det ska tillsättas en utredning som ska se över om hela

det nuvarande regelverket för strandskydd kan avskaffas och ersättas med ett system där kommunerna själva får peka ut sjöar och vattendrag där strandskydd ska gälla, med undantag för områden med ”exceptionellt” högt exploateringsstryck. Om regeringen väljer att lägga fram sådana förslag vore det ett dråpslag mot allemansrätten och de känsliga ekosystemen i strandzonen.

Därför är det viktigt att förslagen i proposition 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg som nu är aktuell också förstås och utvärderas mot bakgrund av att regeringen i nästa steg vill se över ett avskaffande av de väsentliga delarna av hela det nuvarande regelverket. Sammantaget skulle de redan föreslagna samt de aviserade förändringarna vara förödande för ekosystemen och friluftslivet. Det skulle också innebära en helt ny situation för ansvariga myndigheter, som skulle tvingas till oerhört svåra prioriteringar av resurser, och oersättliga naturvärden skulle gå förlorade.

I det följande motiverar vi varför propositionen bör avslås och ytterligare beredningsunderlag behöver begäras in av regeringen.

Ett starkt, generellt strandskydd är avgörande för allemansrätten och ekosystemen

Strandskyddet syftar till att ge alla människor i Sverige, oavsett plånbok, långsiktig tillgång till stränder. Strandskyddet syftar också till att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Naturvårdskommittén slog 1974 fast att ”stränderna var Sveriges förnämsta tillgång för friluftslivet”. Miljöpartiet anser att ett starkt strandskydd har tjänat Sverige väl och att våra orörda stränder är en fantastisk resurs. Tack vare ett proaktivt, ansvarsfullt och långsiktigt agerande för över ett halvsekel sedan kan vi i stora delar av Sverige njuta av obrutna strandlinjer, och det finns gott om möjligheter för rörligt friluftsliv och det redan hårt pressade djur- och växtlivet i strandzonen åtnjuter ett eget skydd. Det är en livsnödvändig biotop och fungerar som barnkammare och skafferier för många av våra arter, både land- och vattenlevande.

Det generella strandskyddet infördes 1975 och motiverades dels av ett kraftigt ökat exploateringsstryck på stränder till följd av omfattande fritidshusbebyggelse, dels av de bristande utredningsresurserna för att utse strandområden i behov av skydd. Juridiska institutionen vid Uppsala universitet poängterar att skälet till att man frångick modellen med att länsstyrelserna införde skydd *vid behov* – alltså samma modell som regeringen nu föreslår i propositionen – var att skydd vid behov inte visade sig vara hållbart. Då saknades resurser hos länsstyrelserna för att hinna med att inventera och utse skyddade områden i den takt som krävdes för att stoppa exploatering av områden med stort värde både för allmänheten och för ekosystemen. Situationen och resursbristen hos länsstyrelserna är likadan nu, vilket bl.a. framkommer i Länsstyrelsens i Stockholms remissvar på förslaget om slopat strandskydd för små vatten, där man framhäver att resursbristen riskerar att leda till omfattande negativa konsekvenser. Denna resursbrist är inte beaktad av regeringen.

Att avskaffa det generella strandskyddet är därför ett enormt risktagande i fråga om framtida generationers tillgång till stränder och för växt- och djurlivet. Strandskyddet är en grundläggande del av Sveriges allmänna naturskydd, och att avveckla enorma ytor skyddade områden vore ett steg i helt fel riktning i ett läge när ett starkt naturskydd behövs mer än någonsin. Den biologiska mångfalden är på brant nedgång över hela världen, och trenden är mycket påtaglig även i Sverige. Vi ser också att möjligheterna

att uppfylla de åtaganden vi har gentemot EU:s ramdirektiv för vatten, som anger vad EU-länderna minst ska klara vad gäller vattenkvalitet och tillgång på vatten, kraftigt försvåras. Slutsatsen måste vara att strandskyddet behöver vara generellt för att få önskad effekt.

Sjöar stora som två fotbollsplaner och små vatten förlorar strandskydd – slår hårdast mot exploaterade miljöer

Förslaget om att riva upp det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag omfattar hundratusentals små sjöar och över en miljon kilometer smala vattendrag, och det skulle förvärpa läget för redan hårt pressade djur, växter och ekosystem och skapa en fragmentiserad landskapsbild med allt mindre allemansrättsligt tillgängliga stränder. Förslaget skulle därmed försvåra och förhindra alla människors rätt att vistas vid vatten, inte bara de med egen strandtomt, särskilt i redan hårt exploaterade miljöer där trycket på att bygga är som störst. Det handlar inte minst om den tätortsnära naturen som är extra viktig i många människors vardag. Vid dessa små vatten, överallt i hela landet, kommer det med regeringens förslag att bli fritt fram att bygga utan att man på något sätt måste ta hänsyn till friluftsliv eller miljö. Men det regeringen kallar obetydliga ”gölar”, utan något värde för allemansrätten, handlar i själva verket om sjöar stora som två fotbollsplaner. Dessa sjöar kommer med regeringens förslag inte längre att vara fredade för bad och friluftsliv. Dessutom kan gölar vara nog så viktiga för den biologiska mångfalden. Förslagen motverkar därmed det folkhälsopolitiska målet och det övergripande friluftslivspolitiska målet – att med allemansrätten som grund stödja alla människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv.

Regeringen talar med kluven tunga – vill ha strandnära byggboom men avfärdar oro för byggboom

Å ena sidan framställer regeringen förslaget om ett slopat strandskydd som räddningen för landsbygdens bostadsproblem. Å andra sidan avfärdar man invändningar om ökad exploatering som ”ogrundad oro från aktivistiska organisationer” (pressträff 2025-01-20) och menar att förslagen i propositionen Lättnader i strandskyddet inte kommer att leda till en byggboom. Det hänger inte ihop. Men det regeringen vill uppnå med både det aktuella förslaget om slopat strandskydd vid små vatten och den kommande bredare översynen framgår klart och tydligt. Som ett argument för slopade strandskyddsregler anför regeringen att situationen på bygg- och bostadsmarknaden är mycket oroande, med bostadsunderskott i 180 av 290 kommuner, att det behövs fler bostäder över hela landet och att det är viktigt att bygga i strandnära lägen för utvecklingen av Sverige. I detta sammanhang kallar man strandskyddsreglerna för en ”bisarr detaljreglering” (SvD 2023-12-07) och aviserar att det nuvarande systemet för strandskydd kan komma att monteras ned.

Bristfälliga beredningsunderlag har orsakat kritikstorm

Den mest omfattande av de utredningar som ligger till grund för regeringens proposition, SOU 2020:78 Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd, lägger

bl.a. fram förslaget om avskaffat strandskydd vid små vatten. Denna utredning möttes av en kritikstorm från myndigheter, experter och organisationer, både i sak och för att förslagen var dåligt underbyggda. Bland annat saknades en långsiktig konsekvensanalys av hur förslagen skulle påverka ekosystemen, allemansrätten och friluftslivet, mot bakgrund av att lagstiftningen syftar till att skydda allemansrätten och naturvärden på just *lång sikt*. Både utredningen Tillgängliga stränder och regeringen bortser helt från den kumulativa ökningen av bebyggelse – dvs. det gradvis ökande bebyggelsestrycket över tid. Därmed bortser regeringen helt från de problem som den nuvarande lagstiftningen är skapad för att hantera.

En lång rad remissinstanser, bl.a. Havs- och vattenmyndigheten, har även i remissvar lyft fram att förslaget om slopat strandskydd för små vatten är otillräckligt analyserat och konsekvensutrett. Exempelvis anförde Länsstyrelsen i Stockholm i remissvaret på förslaget om slopat strandskydd för små sjöar och smala vattendrag följande:

Särskilt i tätbebyggda områden har små sjöar och vattendrag dessutom en viktig funktion för det rörliga friluftslivet, något som inte heller belysts särskilt väl i utredningen. (...) Länsstyrelsen i Stockholms län anser att utredningen inte tillräckligt tagit hänsyn till starkt exploaterade län i detta förslag. Att ta bort strandskyddet kommer sannolikt att innebära en risk för ökad exploatering av stränderna i dessa områden. Därmed kommer andelen tillgängliga stränder av värde för den biologiska mångfalden och för friluftslivet att ytterligare minskas i de områden som redan i dag har den lägsta andelen tillgängliga stränder.

Det måste även lyftas fram att små vattendrag ofta befinner sig högt upp i avrinningsområdet, och den detaljerade geografiska kunskapen om var dessa befinner sig är ofta låg. Därmed är det också ur denna aspekt i princip omöjligt att överblicka konsekvenserna av ett upphävande och därmed oerhört riskabelt i relation till strandskyddets syften.

Regeringen bortser även från risken för att en utökad ersättningsrätt inträder för markägaren, ifall länsstyrelsen skulle återinföra ett strandskydd punktvis i stället för att skyddet är generellt, och har inte utrett denna risk.

Regeringens förslag saknar relevant motivering

En lång rad remissinstanser har påtalat att förslaget om avskaffat strandskydd vid små vatten saknar en relevant motivering. Exempelvis framgår det inte av vare sig utredningen Tillgängliga stränder eller av regeringens motivering i promemorian Strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag (KN2024/02252) vad som anses vara de faktiska problemen med lagstiftningen i nuläget. Om det exempelvis skulle finnas tillämpningsproblem i upphävandegrunden hade tänkbara åtgärder exempelvis varit att justera eller förenkla lagtexten i miljöbalken, vilket juridiska institutionen vid Uppsala universitet lyfter fram. Det framgår inte varför regeringen valt ett så kraftfullt instrument som att radera hela lagstiftningens grundläggande förbudskonstruktion.

Som ett skäl för att upphäva strandskyddet vid små vatten har regeringen även hävdats att strandskyddet redan har upphävts i ungefär hälften av Sveriges län, och därmed menar regeringen att konsekvenserna av förslaget ”mildras”. Men att strandskyddet faktiskt har upphävts i vissa län säger ingenting om värden i de områden där skyddet har upphävts, och regeringen redovisar inte någon utvärdering av konsekvenserna av strandskyddets upphävande i vissa län. Att strandskyddet redan har upphävts i vissa län säger heller ingenting om värdet av strandområden i de län där skydd fortfarande råder, som

juridiska institutionen vid Uppsala universitet påpekar. Tvärtom kan det vara ett argument för att inte ytterligare upphäva skyddet.

Regeringen motiverar även förslagen med att den folkliga legitimiteten för lagstiftningen brister, att strandskyddet är för långtgående i förhållande till lagens syften och att strandskyddsregleringen behöver bli mer ”begriplig” för att öka förtroendet och acceptansen för lagstiftningen. Men regeringen bortser från att det folkliga stödet för lagstiftningen är mycket stort och dispensgivningen redan i dag är mycket frikostig. Regeringen har som nämnts ovan inte heller analyserat möjligheterna att justera, förfina och förtydliga lagstiftningen innan den upphävs. Dessutom borde en rimlig åtgärd för att öka förtroendet för lagstiftningen även vara att regeringen utökar informationsinsatserna om kopplingen mellan strandskyddets syften och omfattning.

Vidare förutsätter regeringen att bebyggda stränder är något som gör kommuner attraktiva för invånare, företag och turister – när ett motsatt förhållande mycket väl kan gälla.

Regeringen har inte tagit till sig något av den skarpa kritik som framförts mot vare sig beredningsunderlag eller promemorian. I stället för att begära in mer underlag och lyssna till den väl underbyggda kritiken väljer man att gå fram med förslagen från den hårt kritiserade utredningen. Det är djupt problematiskt att kunskap inte tillåts att ligga till grund för regeringens beslut. Miljöpartiet motsätter sig starkt ett sådant tillvägagångssätt.

Regeringen vilseleder – kallar ett avskaffande för en ”lättnad”

Detta s.k. första steg i nedmonteringen av strandskyddsreglerna kallar regeringen i propositionens titel för ”lättnader” i strandskyddet, men det är minst sagt en underdrift. Det är djupt missvisande och vilseledande att kalla ett avskaffande av det generella strandskyddet för en ”lättnad”. Det handlar alltså inte om en mindre justering av lagstiftningen, utan om att lagstiftningen helt tas bort. Varför väljer regeringen att skyla över sina förslag med en missvisande rubrik? Att strandskyddslagstiftningen har ett starkt folkligt stöd bekräftas av opinionsundersökningar gång på gång. Regeringen vill kamma hem poäng hos den högljudda minoritet som vill slopa strandskyddet men vågar inte stå för sina förslag hos den breda massan som uppskattar nuvarande regelverk.

Starkt folkligt stöd för det svenska strandskyddet

Opinionsundersökningar visar gång på gång ett fortsatt starkt folkligt stöd för att bevara strandskyddet. I en ny opinionsundersökning (från november 2024) som Naturskyddsföreningen låtit genomföra svarade en klar majoritet (62 procent) av de tillfrågade att det är ett dåligt förslag att försvaga strandskyddet så att det blir betydligt enklare att bygga strandnära.

Regeringen slåss mot väderkvvarnar – bred enighet råder om behov av ett förändrat regelverk

Det råder bred enighet över partigränserna, och hos både miljöorganisationer, lantbrukarnas organisationer och näringslivet, om att nuvarande strandskyddsregler behöver uppdateras och förändras för att svara upp mot dagens nya utmaningar.

Miljöpartiet är inget undantag; vi ser också behov av att uppdatera och tydliggöra strandskyddslagstiftningen, inte minst för att möta klimatförändringarna. Det är regeringens uppgift att leverera förslag på de förändringar som behövs, men ingen – förutom ett antal särintressen i minoritet – har bett regeringen att ta fram storsläggan och krossa lagstiftningen. De förändringar som behöver göras handlar exempelvis om att möjliggöra för lantbrukare att genomföra klimatanpassningsåtgärder på sin mark, som exempelvis anläggning av våtmarker, utan att få strikt strandskydd på köpet. Det behöver bli möjligt att bygga vid anlagda vatten och grävda diken, och exempelvis naturturismföretagare behöver få vissa utökade möjligheter. Men att dra en tydlig gräns för anlagda vatten vid ett visst årtal utan att veta miljöstatusen tror vi inte är lösningen. 50 år är en lång tid. Även regelverket för att uppföra nya byggnader i anslutning till befintliga på en gård och regelverket för till- och ombyggnad av befintliga byggnader på landsbygden kan behöva en översyn för att exempelvis underlätta för generationsboende. Miljöpartiet anser att det är angeläget att regeringen begär in ytterligare beredningsunderlag för att möjliggöra utökade och förtydligade dispensregler i dessa avseenden och tillkännager detta för regeringen.

... men i stället för att justera och förfina väljer regeringen att avskaffa

I stället för att lägga fram förslag som åtgärdar de problem som finns med lagstiftningen tar man bort hela lagstiftningen. Om man bara har en hammare blir varje problem en spik. Om regeringen på allvar skulle värdesätta strandskyddsreglerna hade man haft en mängd möjligheter att förfina och justera reglerna, i stället för att ta bort reglerna helt.

Effekter på lång sikt en grundbult för lagstiftningen – men en långsiktig konsekvensanalys saknas

Strandskyddet syftar enligt miljöbalken till att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till stränderna samt naturvärden på ”lång sikt”. Trots att regeringens proposition innebär genomgripande förändringar i lagstiftningen som kan medföra en kraftigt förändrad tillgång till stränder för friluftsliv och försämringar för den biologiska mångfalden har inte utredningen genomfört en långsiktig konsekvensanalys av förslagen, på flera generationers sikt. Redan när strandskyddspropositionen lades fram 2021 ansåg Lagrådet att konsekvenserna för möjligheterna att uppnå riksdagens miljömål inte var tillräckligt belysta. Det långsiktiga perspektivet är helt grundläggande eftersom exploateringsprocesser pågår över tid och det uppkommer en kumulativ effekt som måste tas i beaktande.

Opåverkade stränder minskar i omfattning varje år

Statistik över nyuppförda byggnader visar att bebyggelsetrycket fortsätter att öka i strandnära områden, vilket både bidrar till en privatisering som förhindrar friluftslivet och är negativt för växter och djur i strandzonen. Varje år tillkommer fler och fler byggnader, och Havs- och vattenmyndigheten konstaterar att utbyggnaden inte visar några tecken på att minska, vilket påverkar både den biologiska mångfalden och

friluftslivet negativt. De opåverkade stränderna minskar i omfattning för varje år. Enbart under 2020 tillkom ytterligare 175 kilometer bebyggelsepåverkad strandlinje, och då är inte bryggor, broar, vägar m.fl. inräknade, då dessa inte följs upp inom ramen för miljömålen. Bara de senaste fem åren har 1 483 kilometer stränder tagits i anspråk för byggnader i Sverige. I den fördjupade utvärderingen av miljömålen konstaterade Naturvårdsverket att miljömålet Levande sjöar och vattendrag inte kommer att nås med nuvarande politik och att ”exploatering i strandzoner behöver minska”. En av Havs- och vattenmyndighetens huvudslutsatser i den fördjupade utvärderingen av miljömålet Levande sjöar och vattendrag (2023) var att ”ett starkt områdesskydd och strandskydd bidrar till att bevara och skydda våra värdefulla sötvattensmiljöer, och skapar förutsättningar för ett aktivt friluftsliv” men att ”exploateringen av strandnära områden fortsätter och visar inga tecken på att minska.”

Frikostig dispensgivning ökar byggandet

Långtgående möjligheter till dispens från lagstiftningen finns redan, och flera tusen dispenser ges varje år. Detta pekar snarare på att lagstiftningen behöver stärkas. År 2023 utgavs totalt 4 790 dispenser omfattande 6 693 åtgärder, enligt Naturvårdsverket (2024). Enligt en sammanställning från Naturskyddsföreningen av totalt 683 granskade strandskyddsärenden i 13 kommuner, beviljades dispens i 93 procent av fallen (Naturskyddsföreningen 2021).

Naturskyddet viktigare än någonsin – även strandskydd

Strandskyddet finns för att skydda viktig natur och värna strandområden så att de är tillgängliga för allmänheten. Det ger människor i hela Sverige möjlighet att bada, vandra och promenera vid kuster, sjöar och vattendrag. Samtidigt ser strandskyddet till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet, både på land och i vatten. Globalt är den biologiska mångfalden på brant nedgång; forskarna konstaterar att det pågår en massutrotning av arter. Nedgången är mycket tydlig även i Sverige. En av de främsta orsakerna är minskad tillgång till livsmiljöer för djur och växter på grund av förändrad markanvändning. Även klimatförändringarna utgör en allt högre press på ekosystemen och gör det svårare att nå både ekologisk och kemisk god status inom ramen för miljömålet Levande sjöar. Enligt FN:s globala naturavtal, som Sverige undertecknat, ska förlusten av biologisk mångfald stoppas och vändas till år 2030.

Våra stränder och kuster är oerhört viktiga för den biologiska mångfalden. Av alla Sveriges rödlistade arter är cirka en tredjedel knutna till strand- och vattenmiljöer. Många limniska arter och naturtyper har inte en gynnsam bevarandestatus. Just de strandnära miljöerna är viktiga för många arter, exempelvis som barnkammare för många fiskar. En stor del av fiskbestånden längs kusterna är beroende av söta eller bräckta småvatten för lek och uppväxt, det gäller exempelvis lake, gädda, öring, abborre och mört. Även många fåglar, små däggdjur och insekter är beroende av vattendragen i landskapet. Det handlar exempelvis om grodor, salamandrar, sländor, undervattensväxter som de sällsynta kransalgerna, flodpärlmusslan och den tjockskaliga målarmusslan.

Små vatten viktiga för naturvärden i hela landskapet

Vattendrag i landskapet fungerar som spridningskorridorer för växt- och djurarter. Att ett vattendrag är litet betyder inte att det är oviktigt; små vattendrag kan ha minst lika stor betydelse som stora vattendrag för konnektiviteten i landskapet. Det generella strandskyddet har alltså en viktig funktion i att upprätthålla större sammanhängande områden som fungerar som spridningskorridorer för strandzonens liv. Fläckvis skyddade områden kan inte alls uppfylla samma funktion, och skulle bli följden av en modell där strandskyddet är borttaget men länsstyrelsen i stället ges möjlighet att återinföra det i särskilt betydelsefulla områden, enligt regeringens förslag i propositionen. Som tidigare konstaterats fungerade det svenska systemet så tidigare, men det reformerades då det stod klart att allemansrättslig tillgång till stränderna försvann i hög hastighet.

Havs- och vattenmyndigheten konstaterar följande: ”Det generella strandskyddet fyller en ytterst viktig funktion då det bidrar till att bevara sammanhängande större områden som grund i en funktionell grön infrastruktur till stöd för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, där yta (sammantaget och sammanhållen), kvalitet och konnektivitet utgör tre centrala delar.”

Havs- och vattenmyndigheten konstaterar vidare att små sjöar och vattendrag är mycket viktiga miljöer särskilt i områden där landskapet i övrigt är påverkat av mänsklig verksamhet, exempelvis av jordbruk och bebyggelse. Små sjöar och vattendrag fungerar nämligen som oaser och refuger för många djur- och växtarter och utgör reproduktionsområden, uppväxtområden och spridningskorridorer. Stränder utgör också övergångszoner mellan olika miljöer och är därför särskilt artrika.

Oexploaterade vattendrag är avgörande för ekosystemen

I den senaste fördjupade utvärderingen av miljömålen konstaterar Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten att exploateringen av vattendrag behöver minska för att miljömålen ska kunna nås. Naturvårdsverket har också i tidigare utvärderingar konstaterat att ett upphävande av strandskyddet för små sjöar och smala vattendrag skulle få betydande negativa konsekvenser för naturmiljön och friluftslivet och inverka negativt på miljömålen. Naturvårdsverket har även konstaterat att den samhällsekonomiska kostnaden för ett upphävande troligen skulle bli högre än nyttan. En av preciseringarna till miljömålet Levande sjöar och vattendrag är ”Oexploaterade och i huvudsak opåverkade vattendrag”. Vidare ska sjöar och vattendrag ha ”strukturer och vattenflöden som ger möjlighet till livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter som en del i en grön infrastruktur” och naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till sjöar och vattendrag ha ”gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer.” Ekosystemtjänster ska vidmakthållas, natur- och kulturmiljövärden ska bevaras och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av naturvärdena ska finnas.

Strandskyddet är viktigt för dricksvattenproduktionen

Havs- och vattenmyndigheten slår även fast att strandskyddet är ett viktigt skydd för ytvattentillgångar som används för dricksvattenproduktion, både för de som används i

dag och de som kan tänkas komma att användas i framtiden. Svensk dricksvattenförsörjning baseras till 75 procent på ytvatten (varav 50 procent rent ytvatten).

Försämrat skydd mot klimatförändringar

Klimatförändringarnas tilltagande effekter och konsekvenser för Sverige är välkända och väldokumenterade; svenska myndigheter har presenterat en lång rad rapporter. Det är välkänt att kust- och strandnära bebyggelse är särskilt hotad av översvämningar och skred. Men för regeringen verkar behovet av klimatanpassning inte framstå som så akut, och man analyserar inte de ökade riskerna med översvämningar.

Regeringens proposition utgår till betydande del från SOU 2020:78 Tillgängliga stränder, och enligt den utredningens direktiv skulle klimatanpassningsperspektivet på strandskyddsreglerna analyseras. Men det enda förslag som lades fram handlade om att göra undantag för strandskyddet när permanenta vallar och översvämningsskydd behöver byggas. Det är en oerhört snäv och bristfällig analys av klimatanpassningsperspektivet. Vi konstaterar därmed att regeringen saknar beredningsunderlag i en helt central fråga för våra stränder och strandnära miljöer – men det bortser regeringen helt ifrån. I stället för att begära in mer beredningsunderlag väljer regeringen att slopa strandskyddet rakt av för små sjöar och smala vattendrag.

I frånvaron av regelverk för klimatanpassning, samt ett upparbetat och tillräckligt resurssatt arbete på lokal och regional nivå för att integrera klimatanpassning i plan- och byggarbetet, utgör nuvarande strandskyddsregler ett konkret skydd mot att nybyggnation drabbas av klimatrelaterade översvämningar.

Strandskyddet fungerar som en försäkring och en klimatanpassningsåtgärd mot översvämningar, jordskred och havsnivåhöjning. Strandskyddsreglerna borgar också för att det finns utrymme runt vattendrag och sjöar för att göra klimatanpassningsåtgärder, som att återskapa ett meandrande landskap och anlägga våtmarker. Om strandskyddet ta bort kan byggnader och anläggningar låsa fast den nuvarande utformningen.

Emma Nohrén (MP)

Linus Lakso (MP)

Katarina Luhr (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Märta Stenevi (MP)